

Oznámenie

o osobitných podmienkach
na udelenie národnej environmentálnej značky

skupina produktov
SORPČNÉ MATERIÁLY

Sorpčné materiály sú produkty, ktoré sa vyznačujú schopnosťou veľmi rýchlo a účinne sorbovať organické a anorganické látky, ako sú kyseliny, zásady, ropné látky, látky znečisťujúce vodu, ale taktiež znečistenú vodu. K ďalším pozitívnym vlastnostiam sorpčných materiálov je možnosť ich opakovaného použitia a zároveň vyhovujúca pevnosť v ťahu aj po sorpcii.

Používajú sa ako preventívna ochrana pred znečisťovaním životného prostredia a ohrozovaním zdravia a života ľudí vo výrobných a prevádzkových zariadeniach s predpokladaným alebo kontrolovaným únikom olejov, palív alebo iných chemických látok. Sú vhodné a účinné pri havarijných situáciách na zachytávanie uniknutých ropných alebo chemických látok vo vode alebo na pevnom podklade. Sorpčné materiály sa dajú po použití bezpečne upravovať, skladovať, prepravovať, pričom nesmie dôjsť k spätnému vylúhovaniu škodlivých látok do prostredia a sú bez rizík pri ich zneškodňovaní. Tieto osobitné podmienky sú vypracované v zmysle zákona č. 469/2002 Z. z. o environmentálnom označovaní výrobkov v znení neskorších predpisov.

1. Vymedzenie skupiny produktov

Osobitné podmienky sa vzťahujú na:

- 1.1 Univerzálne sorpčné materiály, ktoré sú schopné sorbovať kvapalné látky vrátane vody, z pevných povrchov. Môžu byť vo forme plošných útvarov (rohože, náviny, hadice), vo forme vločiek alebo granulátu.
- 1.2 Sorbenty s hydrofóbnym povrchom, ktoré sú schopné sorbovať ropné a iné chemické látky nerozpúšťajúce sa vo vode. Môžu sa použiť na sorpciu týchto látok z pevných povrchov ako aj z vodných plôch. Môžu byť vo forme plošných útvarov (rohože, náviny, norné steny, vaky), vo forme vločiek alebo nasekaných pozdĺžnych útvarov rôznej veľkosti alebo granulátu.

2. Definície pojmov

Na účely tohto oznámenia platia nasledujúce definície:

- 2.1 **Sorpcia** - proces, pri ktorom je jedna látka viazaná inou látkou procesom absorpcie alebo adsorpcie.
- 2.2 **Absorpcia** - je fyzikálno-chemický proces rozpúšťania, resp. pohlcovania plynnej látky v kvapaline alebo pevnej látke, tzv. absorbente. Absorpcia môže prebiehať ako vratný alebo nevratný proces:
 - **vratná absorpcia** – proces, pri ktorom je plyn v absorbente viazaný len slabými fyzikálnymi väzbami a nedochádza ku chemickej reakcii s absorbentom,
 - **nevratná absorpcia** – proces, pri ktorom dochádza ku chemickej reakcii s absorbentom.
- 2.3 **Adsorpcia** - schopnosť viazať plynnú, alebo kvapalnú látku povrchovou vrstvou inej pevnej látky. Adsorpcia je teda fyzikálny dej prebiehajúci na fázovom rozhraní kvapalina – tuhá fáza alebo plyn – tuhá fáza, pri ktorom sa na povrchu tuhej fázy adsorbentu koncentruje jedna alebo viac zložiek kvapalnej alebo plynnej fázy.
- 2.4 **Sorbent** - sorpčný materiál používaný na sorpciu.
- 2.5 **Sorbát** - médium viazané sorpčným materiálom.
- 2.6 **Adsorbent** – tuhá látka používaná na separáciu zložiek z kvapalných alebo plynných zmesí adsorpciou.
- 2.7 **Adsorbát** – kvapalná alebo plynná látka zachytená na adsorbente.
- 2.8 **Adsorpčná kapacita** – množstvo adsorbátu zachytené na jednotkovom množstve adsorbenta.
- 2.9 **Čas sorpcie pre kvapalinu** - časový úsek potrebný na to, aby sa vzorka sorpčného materiálu celkom namočila kvapalným médium, to znamená, aby kvapalina prenikla do jej vnútornej štruktúry za stanovených podmienok.
- 2.10 **Hydrofóbný sorpčný materiál** - materiál, ktorého tuhý povrch sa zmáča nepolárnymi kvapalinami.

- 2.11 **Hydrofilný sorpčný materiál** - materiál, ktorého tuhý povrch sa zmáča vodou a polárnymi rozpúšťadlami.
- 2.12 **Vysokoviskózne ropné látky** - látky s vyššou kinematickou viskozitou ako 13 mm²/s pri 100 °C.
- 2.13 **Vysokoviskózne oleje** - látky s vyššou kinematickou viskozitou ako 28 mm²/s pri 100 °C.
- 2.14 **Funkčná spôsobilosť** - schopnosť produktu spoľahlivo plniť účel použitia, na ktorý bol určený, ak je používaný predpísaným spôsobom.

3. Základné požiadavky

Sorpčné materiály uvádzané na trh v Slovenskej republike musia byť funkčne spôsobilé a musia spĺňať požiadavky príslušných technických noriem, všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti ochrany zdravia ľudí, ochrany spotrebiteľa, v oblasti uvádzania chemických látok a chemických prípravkov na trh a v oblasti právnych predpisov týkajúcich sa ochrany a starostlivosti o životné prostredie, vzťahujúce sa na produkt, jeho výrobu, používanie a jeho zneškodnenie:

zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov,

zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a príslušné vykonávacie predpisy (od 1. januára 2016 zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a príslušné vykonávacie predpisy),

zákon č. 119/2010 Z. z. o obaloch a o zmene zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a príslušné vykonávacie predpisy (od 1. januára 2016 zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a príslušné vykonávacie predpisy),

Zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov a príslušné vykonávacie predpisy,

zákon č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov a príslušné vykonávacie predpisy,

zákon č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a príslušný vykonávací predpis,

vyhláška MV SR č. 96/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú zásady protipožiarnej bezpečnosti pri manipulácii a skladovaní horľavých kvapalín, ťažkých vykurovacích olejov a rastlinných a živočíšnych tukov a olejov.

zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, v znení zákona č. 397/2008 Z. z.,

zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a príslušné vykonávacie predpisy,

zákon č. 67/2010 Z. z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon) v znení neskorších predpisov a príslušné vykonávacie predpisy,

4. Špecifické požiadavky

4.1 Produkty definované v bode 1.1 musia pre ropné látky dosahovať minimálnu sorpčnú schopnosť 6 g sorbátu/1g sorbenta stanovenú podľa STN EN ISO 9073-6:2004 za použitia média - automobilový benzín SUPER 95.

Produkty definované v bode 1.2 musia pre ropné látky dosahovať minimálnu sorpčnú schopnosť 5 g sorbátu/1g sorbenta stanovenú podľa STN EN ISO 9073-6:2004 za použitia média – automobilový benzín SUPER 95.

4.2 Produkty definované v bode 1.1 musia pre chemické látky dosahovať minimálnu sorpčnú schopnosť 8 g sorbátu/1g sorbenta stanovenú podľa STN EN ISO 9073-6:2004 za použitia média – rastlinný olej jednodruhový – repkový.

Produkty definované v bode 1.2 musia pre chemické látky dosahovať minimálnu sorpčnú schopnosť 7 g sorbátu/1g sorbenta stanovenú podľa STN EN ISO 9073-6:2004 za použitia média – rastlinný olej jednodruhový - repkový.

4.3 Nasiakavosť vody pre produkty definované v bode 1.2 nesmie byť vyššia ako 0,5 g vody/g sorbenta stanovená podľa STN EN ISO 9073-12:2005.

4.4 Priemerná hodnota pevnosti v ťahu produktov definovaných v bode 1.1 v nasýtenom stave ropnými látkami musí dosahovať minimálne 325 N/m stanovená podľa STN EN 29073-3:1997.

Priemerná hodnota pevnosti v ťahu produktov definovaných v bode 1.1 v nasýtenom stave chemickými látkami musí dosahovať minimálne 425 N/m stanovená podľa STN EN 29073-3:1997.

Priemerná hodnota pevnosti v ťahu produktov definovaných v bode 1.2 v nasýtenom stave ropnými látkami musí dosahovať minimálne 350 N/m stanovená podľa STN EN 29073-3:1997.

Priemerná hodnota pevnosti v ťahu produktov definovaných v bode 1.2 v nasýtenom stave chemickými látkami musí dosahovať minimálne 425 N/m stanovená podľa STN EN 29073-3:1997.

Táto požiadavka sa nevzťahuje na sorpčné materiály vo forme vločiek alebo granulátu.

4.5 Čas nasýtenia produktov definovaných v bode 1.1 a 1.2 pre ropné a chemické látky (okrem vysokoviskózných olejov) nesmie byť dlhší ako 3 minúty. Čas nasýtenia pre ťažké oleje za použitia vysokoviskózneho média s kinematickou viskozitou vyššou ako $28 \text{ mm}^2 \cdot \text{s}^{-1}$ pri $T: 100 \text{ }^\circ\text{C}$ nesmie byť dlhší ako 10 minút. Čas nasýtenia sorbenta sa stanoví podľa STN EN ISO 9073-12:2005.

4.6 V prípade, že má produkt schopnosť viacnásobného použitia, žiadateľ musí uviesť informáciu o tejto vlastnosti produktu v sprievodnej dokumentácii produktu určenej spotrebiteľovi.

4.7 Obalové prostriedky použité na spotrebiteľské, skupinové a prepravné balenie produktov musia byť recyklovateľné alebo bez environmentálnych rizík pri ich zneškodňovaní.

5. Posudzovanie zhody

5.1 Splnenie základných požiadaviek podľa bodu 3 sa preukazuje platnými dokladmi pre uvedenie produktu na trh a vyhlásením žiadateľa o výsledkoch environmentálneho správania sa organizácie. Pri hodnotení súladu s požiadavkami podľa bodu 3 sa zohľadňuje implementácia uznávaných systémov environmentálneho manažerstva, napríklad EMAS podľa zákona č. 351/2012 Z. z. o environmentálnom overovaní a registrácii organizácií v schéme Európskej únie pre environmentálne manažerstvo a audit a o zmene a doplnení niektorých zákonov alebo ISO 14001.

5.2 Splnenie špecifických požiadaviek podľa bodov 4.1 - 4.5 žiadateľ dokladuje protokolmi o skúškach vydanými alebo potvrdenými autorizovanou alebo akreditovanou osobou.

Prednostne sa uznávajú skúšky, ktoré sú akreditované podľa STN EN ISO/IEC 17025:2005 a overenia vykonané orgánmi akreditovanými podľa normy STN EN ISO/IEC 17065:2013 alebo ekvivalentnej medzinárodnej normy.

5.3 Splnenie špecifickej požiadavky podľa bodu 4.6 žiadateľ dokladuje príslušnou dokumentáciou a ukážkou sprievodnej dokumentácie produktu.

5.4 Splnenie špecifickej požiadavky podľa bodu 4.7 žiadateľ dokladuje vyhlásením a príslušnou dokumentáciou.

6 Platnosť Oznámenia

Oznámenie o osobitných podmienkach na udelenie národnej environmentálnej značky nadobúda účinnosť dňom schválenia ministrom životného prostredia a má platnosť tri roky od jeho schválenia. Jeho platnosť môže byť predĺžená na ďalšie obdobie po odbornom posúdení platnosti špecifických požiadaviek na udeľovanie environmentálnej značky, ako aj požiadaviek na posudzovanie ich zhody vzhľadom na rozvoj vedeckých poznatkov a vývoj na trhu a po odbornom posúdení prípadných zmien všeobecne záväzných právnych predpisov alebo technológií výroby.

V Bratislave, dňa 24.09.2015

Peter Žiga, v. r.
minister životného prostredia
Slovenskej republiky

Citované normy

- [1] STN EN ISO 9073-6: 2004 Textílie. Skúšobné metódy na netkané textílie. Časť 6: Absorpcia (80 6201)
- [2] STN EN ISO 9073-12: 2005 Textílie. Skúšobné metódy na netkané textílie. Časť 12: Požadovaná nasiakavosť (80 6201)
- [3] STN EN 29073-3: 1997 Textílie. Skúšobné metódy na netkané textílie. 3. časť: Zisťovanie pevnosti v ťahu a ťažnosti (80 6201)
- [4] STN EN ISO/IEC 17025:2005 Všeobecné požiadavky na kompetentnosť skúšobných a kalibračných laboratórií
- [5] STN EN ISO/IEC 17065:2013 Posudzovanie zhody. Požiadavky na orgány vykonávajúce certifikáciu výrobkov, procesov a služieb.